

Kalkulačka peňažného príspevku na opatrovanie manuál

júl 2024 (aktualizácia)

Úvod

Peňažný príspevok na opatrovanie (PPnaO) sa poskytuje na zabezpečenie pomoci osobe s ťažkým zdravotným postihnutím (ŤZP) pri úkonoch sebaobsluhy, pri úkonoch starostlivosti o domácnosť a pri realizovaní sociálnych a vzdelávacích aktivít.¹ Príspevok je určený priamo opatrovateľovi, ktorý osobne opatruje fyzickú osobu s ŤZP odkázanú na opatrovanie. Nárok na priznanie príspevku ovplyvňujú viaceré faktory, napr. či opatrovaný poberá peňažný príspevok na osobnú asistenciu, či sa mu poskytuje opatrovateľská služba alebo pobytová sociálna služba, alebo či opatrovateľ má príjem zo zamestnania. Základná výška príspevku sa potom odvíja od počtu opatrovaných osôb s ŤZP.

Inštitút sociálnej politiky vytvoril jednoduchý nástroj na orientačný výpočet PPnaO v podobe online kalkulačky, ktorá je zverejnená na stránke Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR.² Pomocou kalkulačky si užívateľ vie informatívne overiť, či má opatrovateľ starajúci sa o blízku osobu s ŤZP nárok na priznanie peňažného príspevku vrátane jeho predpokladanej výšky bez potreby hlbšej znalosti príslušnej legislatívy. Nárok na peňažný príspevok a jeho výška sa určí na základe niekoľkých údajov o opatrovateľovi a jednej alebo dvoch opatrovaných osobách podľa ich skutočnej životnej situácie. Kalkulačka a manuál sú pravidelne aktualizované tak, aby boli v súlade s platnou legislatívou.

1 Legislatívne zmeny účinné od 1.7.2024

Vzhľadom k tomu, že od 1.7.2024 nastali v poskytovaní PPnaO viaceré zmeny, v nasledujúcich bodoch sumarizujeme rozdiely v poskytovaní peňažného príspevku do 30.6.2024 a od 1.7.2024:

- Nariadením vlády Slovenskej republiky č. 135/2024 Z. z. sa ustanovuje nová výška peňažného príspevku na opatrovanie.³ Základná výška PPnaO je mesačne 615,50 eur pri opatrovaní jednej osoby s ŤZP a 818,60 eur pri opatrovaní dvoch a viacerých osôb s ŤZP.
- Opatrením č. 149/2024 Z. z. sa od 1.7.2024 upravujú sumy životného minima (ŽM). Suma ŽM pre jednu plnoletú fyzickú osobu je 273,99 eur (do 30.6.2024 bola 268,88 eur).
- Základná výška peňažného príspevku už nezávisí od toho, či opatrovanie vykonáva osoba v produktívnom veku alebo poberateľ niektorej z dôchodkových dávok, ale iba od počtu opatrovaných osôb.
- Do 30.6.2024 sa príjem opatrovanej osoby s ŤZP zohľadňoval iba vtedy, ak bol opatrovateľ osoba v produktívnom veku, nie poberateľ dôchodku. Od 1.7.2024 sa príjem zohľadňuje u všetkých poberateľov rovnako.
- Zvýšenie príspevku pri starostlivosti o jedno alebo viacero nezaopatrených detí o 100 eur sa poskytuje všetkým poberateľom bez ohľadu na to, či majú príjem zo zamestnania (do max. dovolenej výšky) alebo či poberajú niektorú z dôchodkových dávok.
- Pre opatrovateľov sa posúva hranica pre posúdenie čistého mesačného príjmu zo zamestnania na 2,5-násobok sumy ŽM pre jednu plnoletú fyzickú osobu (do 30.6.2024 to bol 2,0-násobok).
- Ak sa na fyzickú osobu s ŤZP odkázanou na opatrovanie, ktorou je maloletý pacient s onkologickým ochorením, maloletý pacient s hematookologickým ochorením alebo maloletý pacient zaradený do transplantačného programu, vypláca materské, rodičovský príspevok alebo príspevok na starostlivosť o dieťa, potom sa PPnaO neposkytne.⁴

¹ Poskytovanie peňažného príspevku na opatrovanie upravuje zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

² Kalkulačka je dostupná online na: <https://www.employment.gov.sk/sk/ministerstvo/vyskum-oblasti-prace-socialnych-veci-institut-socialnej-politiky/kalkulacka-penazneho-prispevku-opatrovanie-2024.html>

³ Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 135/2024 Z. z. ustanovuje okrem výšky peňažného príspevku na opatrovanie aj výšku sadzby na jednu hodinu osobnej asistencie.

⁴ Podľa § 40 ods. 3 zákona č. 447/2008 Z. z.

2 Používanie kalkulačky

Na výpočet nároku na PPnaO je potrebné vyplniť požadované údaje o opatrovateľovi a jednej alebo dvoch opatrovaných osobách s ŤZP podľa ich životnej situácie. Tieto informácie majú vplyv na priznanie peňažného príspevku a jeho výšku.

2.1 Údaje o opatrovateľovi

Prvým krokom je vyplnenie údajov o opatrovateľovi v časti „Opatrovateľ“. Užívateľ uvedie, či si opatrovateľ privyrába v zamestnaní a koľko osôb s ŤZP opatruje (Obrázok 1). Bližšie vysvetlenie k jednotlivým položkám je uvedené v nasledujúcom texte.

Obrázok 1 Zadávanie údajov o opatrovateľovi

Opatrovateľ	
Výkon zamestnania	áno ▼ i
Mesačná výška čistého príjmu zo zamestnania	500.00 € i
Počet opatrovaných osôb	dvaja ▼

Výkon zamestnania a mesačná výška čistého príjmu zo zamestnania

Užívateľ kalkulačky si vyberie možnosť áno/nie podľa toho, či opatrovateľ vykonáva zamestnanie. Ak áno, do ďalšieho poľa doplní výšku čistého mesačného príjmu zo zamestnania v eurách. Vykonávané zamestnanie pritom nesmie byť v rozpore s účelom a rozsahom opatrovania. Za príjem zo zamestnania sa nepovažuje preplatok na dani z príjmov, preplatok na poistnom na verejné zdravotné poistenie, vrátené poistné (nemocenské, dôchodkové, v nezamestnanosti) zaplatené bez právneho dôvodu, príspevok na rekreáciu a príspevok za ubytovanie odídca.⁵ V prípade, že je tento príjem vyšší ako 2,5-násobok sumy ŽM pre jednu plnoletú fyzickú osobu, nárok na poskytnutie PPnaO zaniká!

Počet opatrovaných osôb

Kalkulačka umožňuje výpočet nároku peňažného príspevku pre jednu alebo dve osoby s ŤZP odkázané na opatrovanie, o ktoré sa stará rovnaký opatrovateľ. Údaje o každej opatrovanej osobe sa v ďalších krokoch vyplňajú zvlášť. Základná výška PPnaO pri opatrovaní dvoch a viacerých osôb s ŤZP je vyššia ako pri jednej opatrovanej osobe.

2.2 Údaje o jednej alebo dvoch opatrovaných osobách

V časti „Opatrované osoby“ sa vyplňajú vstupné polia odkazujúce na jednu alebo dve opatrované osoby s ŤZP (Obrázok 2). Vstupné polia pre druhú opatrovanú osobu sú prístupné iba vtedy, keď je pre „Počet opatrovaných osôb“ vybraná možnosť „dvaja“ (Obrázok 1).

Obrázok 2 Zadávanie údajov o opatrovanej osobe s ŤZP (prípád dvoch opatrovaných osôb)

Opatrované osoby	I. osoba	II. osoba
Nezaopatrené dieťa	nie ▼	áno ▼ i
Mesačný čistý príjem opatrovanej osoby s ŤZP a spoločne posudzovaných osôb vydelený ich počtom	400.00 €	0.00 € i
Poberanie dôchodku pre bezvládnosť	úplná ▼	nie ▼ i
Rozsah opatrovateľskej služby v hodinách za mesiac (ak sa poskytuje)	0 ↕	4 ↕ i
Poberanie peňažného príspevku na osobnú asistenciu	nie ▼	nie ▼ i

Nezaopatrené dieťa

Opatrovaným môže byť aj nezaopatrené dieťa, nakoľko sa opatrovanie poskytuje osobe s ŤZP po dovŕšení šiesteho roku života. Za nezaopatrené dieťa možno považovať také dieťa, na ktoré rodičia poberajú prídavok

⁵ Podľa § 18 ods. 5 zákona č. 447/2008 Z. z.

na dieťa, najviac však do dovŕšenia 25 rokov veku dieťaťa.⁶ Pri starostlivosti o nezaopatrené dieťa sa nárok na PPnaO navýši o 100 eur bez ohľadu na počet nezaopatrených detí.

Mesačný čistý príjem opatrovanej osoby

Príjem opatrovanej osoby s ŤZP sa od 1.7.2024 zohľadňuje v prípade všetkých opatrovateľov. Za príjem na účely poskytnutia PPnaO sa považuje napr. príjem zo závislej činnosti, príjem zo samostatnej zárobkovej činnosti, dávky nemocenského poistenia, dávka v nezamestnanosti, dávky dôchodkového poistenia, dávky výsluhového zabezpečenia, dávka v hmotnej núdzi, rodičovský príspevok, príjem z prenájmu a ďalšie.⁷ Naopak, za príjem sa nepovažujú napr. jednorazové štátne sociálne dávky, prídavok na dieťa a príplatok k prídavku na dieťa, peňažné príspevky na kompenzáciu, zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť, jednorazová dávka v hmotnej núdzi, štipendia (okrem štipendia študenta v doktorandskom študijnom programe v dennej forme), plnenia z poistenia majetku a plnenia z poistenia zodpovednosti za škody, daňový bonus, 13. dôchodok, jednorazový doplatok k starobnému dôchodku alebo príspevok za ubytovanie odídca.⁸

Okrem príjmu osoby s ŤZP sa zisťujú a započítavajú aj príjmy spoločne posudzovaných osôb, ktorými sú napríklad manžel alebo manželka osoby s ŤZP, alebo rodičia, ak je osoba s ŤZP nezaopatrené dieťa žijúce s nimi v domácnosti.⁹ Príjem sa určí ako priemerný mesačný príjem osoby za kalendárny rok predchádzajúci roku, v ktorom sa žiada o príspevok. Pod príjmom osoby s ŤZP potom rozumieme súčet príjmov opatrovanej osoby a spoločne posudzovaných osôb vydelení ich počtom. Ak tento príjem prevyšuje 2-násobok sumy ŽM pre jednu plnoletú fyzickú osobu, základná výška PPnaO sa zníži o prevyšujúcu časť.¹⁰ Ak je opatrovanou osobou s ŤZP nezaopatrené dieťa, hranica pre posúdenie príjmu sa posúva na 3-násobok sumy ŽM pre jednu plnoletú fyzickú osobu.

Poberanie dôchodku pre bezvládnosť

Ak je opatrovaná osoba s ŤZP poberateľom dôchodku pre bezvládnosť,¹¹ vyberie sa priznaný typ bezvládnosti z nasledovných možností: čiastočná (10,00 eur), prevažná (16,60 eur) alebo úplná (23,30 eur). Základná výška peňažného príspevku sa potom zníži o sumu zvýšenia dôchodku pre bezvládnosť.

Rozsah opatrovateľskej služby

Uvedie sa rozsah opatrovateľskej služby v hodinách za mesiac. Ak sa opatrovateľská služba osobe s ŤZP neposkytuje, vyplní sa nula (predvolené). Maximálny rozsah opatrovateľskej služby pre poskytnutie PPnaO je 8 hodín mesačne. Na priznanie peňažného príspevku sa opatrovanému nesmie poskytovať ani týždenná alebo celoročná pobytová sociálna služba s výnimkou pobytovej sociálnej služby v útulku, domove na polceste alebo v zariadení núdzového bývania.¹²

Poberanie peňažného príspevku na osobnú asistenciu

Nárok na PPnaO zaniká aj vtedy, ak sa opatrovanému poskytuje peňažný príspevok na osobnú asistenciu.¹³ Na výber sú možnosti áno/nie.

⁶ Pojem nezaopatrené dieťa definuje § 3 zákona č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.

⁷ Na všetky kategórie príjmov na účely poskytovania príspevku odkazuje § 18 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z.

⁸ Kategórie príjmov, ktoré sa na účely poskytovania príspevku nepovažujú za príjem, špecifikuje § 18 ods. 3 zákona č. 447/2008 Z. z.

⁹ Okruhy spoločne posudzovaných osôb definuje § 18 ods. 7 zákona č. 447/2008 Z. z.

¹⁰ Základná výška peňažného príspevku po odpočítaní všetkých zrážok môže byť najmenej 0 eur. Zvýšenie príspevku pri starostlivosti o nezaopatrené dieťa o 100 eur sa týmto spôsobom nekráti.

¹¹ Zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť bola dávka dôchodkového zabezpečenia, ktorá sa podľa § 70 zákona č. 100/1988 Zb. v znení účinnom do 31. decembra 2000 priznávala k dôchodku.

¹² Podľa § 40 ods. 19 zákona č. 447/2008 Z. z.

¹³ Osobná asistenciu podľa § 20 zákona č. 447/2008 Z. z.

2.3 Výpočet nároku

Po stlačení tlačidla „Vypočítaj“ sa podľa nastavených parametrov overí, či má opatrovateľ nárok na PPnaO. Ak áno, zobrazí sa výsledná výška nároku v poli „Nárok spolu“. Pre jednoduchšie porozumenie vypočítaného nároku sú okrem výslednej výšky príspevku vyčíslené aj všetky zrážky zvlášť pre každú opatrovanú osobu alebo zvýšenie príspevku pri starostlivosti o nezaopatrené dieťa. V prípade zániku nároku na peňažný príspevok sa zobrazí upozornenie s vysvetlením dôvodu zániku.

Časť kalkulačky s výpočtom nárokovateľnej výšky peňažného príspevku je zobrazená na Obrázku 3. Po zmene vstupných parametrov vo formulári je potrebné na prepočet nároku opäť stlačiť tlačidlo „Vypočítaj“. Tlačidlom „Reset“ sa obnovia predvolené hodnoty polí.

Obrázok 3 Ukážka vypočítaného nároku na peňažný príspevok pre dve opatrované osoby (druhá opatrovaná osoba je nezaopatrené dieťa)

Výpočet nároku			
Základná výška príspevku na opatrovanie pred zrážkami	<input type="text" value="818.60"/> €		
Zvýšenie príspevku pri starostlivosti o nezaopatrené dieťa	<input type="text" value="100.00"/> €		
	I. osoba	II. osoba	
Základná výška príspevku na opatrovanie na osobu	<input type="text" value="409.300"/> €	<input type="text" value="409.300"/> €	
Zrážka z príspevku - príjem osoby s ŤZP vyšší ako 2-násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu	<input type="text" value="0.000"/> €	<input type="text" value="0.000"/> €	
Zrážka z príspevku - príjem osoby s ŤZP (nezaopatrené dieťa) vyšší ako 3-násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu	<input type="text" value="0.000"/> €	<input type="text" value="0.000"/> €	
Zrážka z príspevku - dôchodok pre bezvládnosť	<input type="text" value="-23.300"/> €	<input type="text" value="0.000"/> €	
Nárok po zrážkach na osobu	<input type="text" value="386.000"/> €	<input type="text" value="409.300"/> €	
Nárok spolu	<input type="text" value="895.30"/> €		

3 Výhody a obmedzenia používania kalkulačky

Použitie online kalkulačky má nasledovné výhody a obmedzenia:

- Overenie nároku na PPnaO a výpočet jeho výšky bez potreby hlbšej znalosti príslušnej legislatívy. Prehľad použitých zákonov, opatrení a nariadení vlády je zobrazený v poli „Poznámky“.
- Vybrané vstupné polia majú k dispozícii nápovedu (symbol **i**) s bližším popisom, ktorý je doplnený odkazom na platnú legislatívu.
- V prípade, že opatrovateľovi nevzniká nárok na peňažný príspevok, zobrazí sa upozornenie s bližším vysvetlením.
- Okrem výslednej výšky nároku na peňažný príspevok sú zobrazené aj zrážky zo základnej sumy zvlášť pre každú opatrovanú osobu alebo zvýšenie príspevku pri starostlivosti o nezaopatrené dieťa. Užívateľ tak jednoduchšie porozumie, akým spôsobom bola stanovená výsledná výška nároku.
- Nastavenie počtu opatrovaných osôb v kalkulačke je obmedzené iba na jednu alebo dve osoby s ŤZP. V zmysle § 40 zákona č. 447/2008 Z. z. je možné opatrovať aj viac osôb. Počet opatrovateľov, ktorí opatrojú viac ako dve osoby, je však minimálny.
- Vyplňanie údajov o opatrovateľovi a opatrovaných osobách je intuitívne. Jediný údaj, ktorý si užívateľ musí dodatočne dopočítať alebo zistiť je príjem osoby s ŤZP spolu s posudzovanými osobami.
- Výpočet má iba informatívny charakter a nezakladá nárok na priznanie PPnaO, ani neurčuje jeho záväznú výšku.
- Kalkulačka aj manuál sú podľa potreby aktualizované tak, aby základné výšky PPnaO, výška ŽM pre jednu plnoletú fyzickú osobu, ale aj podmienky na priznanie príspevku a výpočet nároku boli v súlade s platnou legislatívou.

Box 1 Ilustračný príklad pre posúdenie nároku na PPnaO a výpočet jeho orientačnej výšky

Životná situácia: Dcéra sa plánuje starať o svoju matku, ktorá je osobou s ŤZP, a chce požiadať o poskytnutie PPnaO. Žiadosť si chce podať v júli 2024. Dcéra pracuje z domu na skrátenej pracovnej úvazok, pričom výkon jej zamestnania nie je v rozpore s účelom a rozsahom opatrovania. Jej mesačný čistý príjem z tohto zamestnania je 500 eur. Matka dcéry žije v domácnosti spolu so svojím manželom. Obaja poberajú starobný dôchodok. Matka navyše poberá dôchodok pre bezvládnosť typu „prevažná“. V roku 2023 bola priemerná mesačná výška dôchodku matky 625 eur a priemerná mesačná výška dôchodku jej manžela 875 eur. Rozpočítaný mesačný čistý príjem opatrovanej matky na účel poskytnutia PPnaO potom je $(625 \text{ eur} + 875 \text{ eur}) / 2 = 750 \text{ eur}$.

Výpočet nároku: Podľa zadaných údajov má dcéra nárok na poskytnutie PPnaO. Jej mesačný čistý príjem zo zamestnania neprevyšuje 2,5-násobok sumy ŽM pre jednu plnoletú fyzickú osobu ($2,5 \times 273,99 \text{ eur} = 684,975 \text{ eur}$). Pre opatrovateľa, ktorý opatruje jednu osobu s ŤZP, je základná výška príspevku 615,50 eur. Posudzuje sa však aj príjem opatrovanej osoby - matky na účel poskytnutia PPnaO. Rozpočítaný príjem opatrovanej matky vo výške 750 eur prevyšuje 2-násobok sumy ŽM pre jednu plnoletú fyzickú osobu ($2 \times 273,99 \text{ eur} = 547,98 \text{ eur}$). Preto je základná výška peňažného príspevku znížená o prevyšujúcu časť 202,02 eur. Opatrovaná osoba poberá aj dôchodok pre bezvládnosť. Z tohto dôvodu sa vykoná ďalšia zrážka vo výške 16,60 eur. Orientačná výška PPnaO, ktorá môže byť poskytnutá dcére na opatrovanie svojej matky, je **396,88 eur**.

Obrázok B.1 Nastavenie kalkulačky a vypočítaný nárok pre ilustračný príklad

Kalkulačka peňažného príspevku na opatrovanie

Opatrovateľ			
Výkon zamestnania	<input type="text" value="áno"/>	i	
Mesačná výška čistého príjmu zo zamestnania	<input type="text" value="500.00"/> €	i	
Počet opatrovaných osôb	<input type="text" value="jeden"/>		
Opatrované osoby			
	I. osoba	II. osoba	
Nezaopatrené dieťa	<input type="text" value="nie"/>	<input type="text" value="nie"/>	i
Mesačný čistý príjem opatrovanej osoby s ŤZP a spoločne posudzovaných osôb vydelení ich počtom	<input type="text" value="750.00"/> €	<input type="text" value="0.00"/> €	i
Poberanie dôchodku pre bezvládnosť	<input type="text" value="prevažn"/>	<input type="text" value="nie"/>	i
Rozsah opatrovateľskej služby v hodinách za mesiac (ak sa poskytuje)	<input type="text" value="0"/>	<input type="text" value="0"/>	i
Poberanie peňažného príspevku na osobnú asistenciu	<input type="text" value="nie"/>	<input type="text" value="nie"/>	i
<input type="button" value="Vypočítaj"/> <input type="button" value="Reset"/>			
Výpočet nároku			
Základná výška príspevku na opatrovanie pred zrážkami	<input type="text" value="615.50"/> €		
Zvýšenie príspevku pri starostlivosti o nezaopatrené dieťa	<input type="text" value="0.00"/> €		
	I. osoba	II. osoba	
Základná výška príspevku na opatrovanie na osobu	<input type="text" value="615.500"/> €	<input type="text" value=""/>	
Zrážka z príspevku - príjem osoby s ŤZP vyšší ako 2-násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu	<input type="text" value="-202.020"/> €	<input type="text" value=""/>	
Zrážka z príspevku - príjem osoby s ŤZP (nezaopatrené dieťa) vyšší ako 3-násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu	<input type="text" value="0.000"/> €	<input type="text" value=""/>	
Zrážka z príspevku - dôchodok pre bezvládnosť	<input type="text" value="-16.600"/> €	<input type="text" value=""/>	
Nárok po zrážkach na osobu	<input type="text" value="396.880"/> €	<input type="text" value=""/>	
Nárok spolu	<input type="text" value="396.88"/> €		

Poznámky:

Po zmene hodnôt použite vždy na prepočítanie nároku tlačidlo "Vypočítaj". Na obnovenie pôvodných hodnôt stlačte tlačidlo "Reset". Oddelovač desiatinných miest je bodka. Výpočet má iba informatívny charakter a nezakladá nárok na priznanie peňažného príspevku na opatrovanie, ani neurčuje jeho záväznú výšku.

Na základe zákona č. 447/2008 Z. z. a nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 135/2024 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška sadzby na jednu hodinu osobnej asistencie a výška peňažného príspevku na opatrovanie v znení s účinnosťou od 1. júla 2024. Podľa opatrenia č. 149/2024 Z. z. je od 1. júla 2024 výška životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu 273,99 €.